

SCHOUDERKLOPJE

Met honing vang je meer vliegen dan met azijn. In Canada is dat feit opnieuw uitgevonden: met het *Schoolwide Positive Behavior Support*-systeem leren kinderen wat goed gedrag is.

Ook goed gedrag moet je aanleren

Gedrag van kinderen. Op school en daarbuiten. Het is een van de lastigste kwesties in het onderwijs. Op alle mogelijke manieren wordt geprobeerd om jongeren bij te sturen. Bij de Spinaker en de Tender, twee basisscholen voor speciaal onderwijs, wordt een Canadese aanpak geïntroduceerd. Opvallend kenmerk: het woordje 'niet' is verboden. „Je moet het gedrag benoemen wat je wilt zien.”

door **Guus Ferrée**

Hoe zorg je ervoor dat kinderen zich normaal gedragen? Hele volkstammen experts en geleerden hebben zich over dit onderwerp gebogen. Agnes Asbreuk en René Heutink, directeuren van respectievelijk de Spinaker en de Tender, zijn eruit. Met behulp van een bureau wordt op de beide sbo-scholen en op dertien gewone basisscholen in Enschede een geïntegreerde, schoolbrede aanpak ingevoerd die is gericht op alle leerlingen. En alle docenten.

In het kort komt het erop neer dat bij wat er ook in de leslokalen, de gangen en het schoolplein gebeurt, er in principe altijd op een positieve manier wordt gereageerd. Of zoals René Heutink het verwoordt: „We hebben als ouderen de neiging om negatief te reageren als iets niet goed gaat. In principe moet je vier keer een schouderklopje uitdelen en een keertje verbaal optreden. Dat is de beste balans. En het woordje 'niet' moet je zo min mogelijk gebruik-

ken. Het is bewezen dat het woord 'niet' door kinderen niet wordt opgepakt. Als kinderen door de gang rennen moet je dus niet zeggen dat ze dat niet mogen. Een betere benadering is: jongens, willen jullie door de gang lopen. Je benoemt het gedrag wat je wilt zien. Niet wat je niet wilt zien. Dat is een cruciaal verschil. Iedereen op school is bij deze nieuwe aanpak betrokken. Niet alleen de kinderen en de leerkrachten, maar ook de conciërge en de ouders. Zelfs de taxichauffeurs, want veel van onze kinderen worden thuis met de taxi opgehaald. Op alle mogelijke manieren wordt gewenst gedrag gestimuleerd.”

Een ander punt is dat docenten nauwelijks zichtbaar maken wat ze zeggen. Dat geldt overigens ook voor ouders. Agnes Asbreuk legt uit: „We zeggen tegen de kinderen dat we respect van ze willen zien. Maar dan moeten ze wel leren wat dat inhoudt. Hoe je respect kunt tonen, wat dat betekent voor veiligheid en verantwoordelijkheid. Er moeten duidelijk andere accenten worden gelegd. In de afgelopen ja-

ren zijn we steeds van bepaalde aannames uitgegaan, dat kinderen wisten wat goed gedrag was. Goed gedrag is niet vanzelfsprekend. Goed gedrag moet je leren. Als de implementatie van het Canadese systeem is afgerond, het Schoolwide Positive Behavior Support

„We hebben als ouderen de neiging om negatief te reageren als iets niet goed gaat. In principe moet je vier keer een schouderklopje uitdelen en een keertje verbaal optreden. Dat is de beste balans.”

René Heutink, directeur van de Tender

109

van de 135 ouders kwamen naar een informatiebijeenkomst over de aanpak van ongewenst gedrag op school.

Directeur Agnes Asbreuk van SBO de Spinaker bij een groepje leerlingen: „Goed gedrag is niet vanzelfsprekend.”

foto Frans Nikkels

(SWPBS), dan duurt het drie jaar voordat iedereen daarnaar handelt en er goed mee kan omgaan.”

Met een speciale actie werden de ouders een tijdje terug verleid om naar een informatiebijeenkomst

over deze aanpak te komen. In totaal gaven de ouders van 109 van de 135 kinderen daaraan gehoor. Een hoge score. Om zicht te krijgen op wat er waar in school gebeurt, worden systematisch gegevens verzameld. Van de ontwikke-

ling van leerlingen zodat er vroegtijdig kan worden ingegrepen als zich problemen voordoen. Maar ook wanneer er incidenten zijn. „Waar gebeuren ze tijdens het speelkwartier, wanneer vinden ze plaats en wie zijn erbij betrokken?

Door die data te verzamelen kun je beter preventief inspelen op bepaalde ontwikkelingen. Weet je wat het is? Kinderen kopiëren gedrag van anderen, ook van ouderen. Als ik lachend door de school loop, zijn kinderen ook vrolijk”,

verklaart de directrice van de Spinaker. „Uit de contacten met de ouders blijkt dat ze het prettig vinden om hierover te praten. Een positieve benadering helpt. Dat vinden de leerlingen zelf ook fijn. Dat merk je aan alles. Als een kind thuis een boterham met hagelslag smeert en er blijft vanalles op het aanrecht liggen, dan kun je zeggen dat er een rotzooi ligt. Maar je kunt het kind ook vertellen dat het goed is dat ze zelf een boterham heeft gesmeerd en dat we samen de dingen gaan opruimen. Dan krijgt de sturing een positieve en geen negatieve lading. Je wilt immers effect sorteren in gewenst gedrag. Je geeft een kind hiermee ook een keuze, dan zie je ze nadenken. Dan wordt het ook opgeruimd, want de verantwoordelijkheid wordt bij het kind zelf gelegd. Maak zaken helder, beloon positief gedrag. Ik kan het niet vaak genoeg benadrukken. En er zijn duidelijk omschreven consequenties die volgen op het overtreeden van gedragsregels.”

De beide directeuren erkennen dat moeilijk gedrag, bijvoorbeeld pesten, bij jongens makkelijker te reguleren is dan bij meisjes. Jongens, zegt René Heutink, pakken elkaar aan en vervolgens is het over. „Ze zijn wel grenzen aan het opzoeken. Want jongens, en zeker de haantjes, moeten steeds bekijken waar ze staan. Bij meisjes ligt dat anders. Daar wordt iets uitgepraat maar maanden later kan het weer de kop opsteken.”

„Het is zaak dat iedereen het fijn heeft op school. Door een veilige omgeving gaan de leerprestaties omhoog. Die worden daar positief door beïnvloed. In Canada reageert het bedrijfsleven ook heel enthousiast op deze ontwikkelingen. Sterker nog, de criminaliteit daalt door de positieve aandacht. Je voorkomt daardoor dat kinderen een negatief zelfbeeld krijgen, met alle gevolgen van dien. We geven op school complimentjes aan de leerlingen. Dat gebeurt niet standaard als ze iets goed doen. Anders wordt het een trucje en krijg je met een Pavlovreactie te maken. Het moet echt zijn, en op onverwachte momenten. Dan wordt het verinnerlijkt”, besluit Heutink.